

รูปแบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา ในภาคอีสานตอนล่าง A Model of Narcotics Prevention in Vocational Institutions in the Lower Northeast

ธนชน อินทจันทร์¹ สุนทร โคตรบรรเทา² และ สุθειยบ ละองทอง³

Tanachon Intajan,¹ Sunthorn Kohtbantau,² and Suthiap La-ongthong³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาการปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติดของบุคลากรอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่างในหกด้านได้แก่ ด้านการให้การศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านกิจกรรมทางเลือก ด้านการฝึกทักษะชีวิต ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน และด้านการปรับสภาพแวดล้อม **ประการที่สอง** เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่างทั้งหกด้าน และ**ประการที่สาม** เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหาร และครูฝ่ายปกครอง จำนวน 205 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวนหกคน และบุคลากรที่เป็นผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาที่ปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติดได้ดี จำนวน 280 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวนสองฉบับ และแบบสัมภาษณ์หนึ่งฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัย พบว่า

ยาเสพติดที่พบในสถานศึกษาโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ บุหรี่ เหล้า ยาบ้า กัญชา กาวและทินเนอร์ การปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาโดยรวม รายด้าน และรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่มีตำแหน่ง และประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติด โดยรวมแตกต่างกัน เพศ และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติด โดยรวมไม่แตกต่างกัน รูปแบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง ที่มีความเหมาะสมในหกด้านเรียงตามลำดับคือ ด้านการปรับสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมทางเลือก ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้การศึกษา ด้านการฝึกทักษะชีวิต และการประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ : รูปแบบการป้องกันยาเสพติด อาชีวศึกษา ภาคอีสานตอนล่าง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² Ph.D.(Educational Administration) รองศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ ศษ.ด.(หลักสูตรและการสอน) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ABSTRACT

The purposes of this research were: Firstly, to study narcotics prevention practice of personnel in vocational institutions in the lower northeast in six aspects: educational provision; public relations; alternative activity, life skills training, peer-group activity, and environmental adjustment, secondly, to compare the narcotics prevention practice in vocational institution as perceived by personnel in vocational institutions in the lower northeast in all six aspects, and thirdly, to create the model of narcotics prevention practice in vocational institutions in the lower northeast. The subjects used for this research were 205 administrators and discipline teachers including 6 experts and also 280 personnel who were working as administrators and teachers who had worked with good narcotics prevention practice. The instruments used for collecting data were two copies of questionnaires, and one interview form. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings revealed the narcotics categories found in the vocational institutions ranging in the order of quantity were cigarettes, spirits, amphetamine, marijuana, glue, and thinner vapors. The narcotics prevention practice in vocational institutions was rated at the moderate level as a whole and an individual. The overall opinion of personnel with different positions and experiences towards narcotics prevention practice was significant difference. The gender and institution size were not significant difference. The model on narcotics prevention practice in vocational institutions in the lower northeast had appropriateness in six aspects difference from high to low: environmental adjustment, alternative activity, peer-group anxiety, educational provision, life skills training, and public relations.

Keywords : a model of narcotics prevention, vocational institutions, the lower northeast of Thailand

บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามเนื่องจากยาเสพติดก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ ประการแรกผลเสียต่อตัวผู้เสพ ทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม มีความต้านทานโรคน้อย เจ็บป่วยง่ายกว่าคนปกติ สูญเสียบุคลิกภาพ ประการที่สองผลเสียต่อครอบครัว ขาดความรับผิดชอบ ไม่ห่วงใยดูแลครอบครัว ทำให้ครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น เป็นเหตุของปัญหาอื่นตามมา และประการสุดท้าย มีผลเสียต่อเศรษฐกิจและสังคม ในประเทศที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท ลักทรัพย์ อุบัติเหตุ และอาชญากรรม ผลจากปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงของประเทศไทยได้ในอนาคต

การให้การศึกษา ในการให้การศึกษาเพื่อป้องกันยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ปรับเปลี่ยนเจตคติและการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีลักษณะของการดำเนินงาน 3 ลักษณะ คือ การกำหนดเนื้อหาความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตร เพื่อให้มีการเรียนการสอนในทุกๆระดับชั้นที่กำหนดหลักสูตรไว้ ในระดับประถมศึกษาจะมีเนื้อหาดังกล่าวอยู่ในวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ส่วนในระดับมัธยมศึกษาจะมีเนื้อหาดังกล่าวอยู่ในวิชาสุขศึกษาและพลานามัย การผนวกเนื้อหาเสพติดเข้าไปในวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (เดชา สุทธิปัญญา, 2548 : บทคัดย่อ) กล่าวว่าโรงเรียนควรมีการจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการเรื่องยาเสพติดในเนื้อหาทุกรายวิชา

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มุ่งรณรงค์ให้ข้อมูลข่าวสาร

เพื่อป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียน เพื่อสร้างความตระหนัก ต่อปัญหาเสพติด การรู้จักปฏิบัติตน และการมีส่วนร่วมใน การป้องกันยาเสพติด กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่ โรงเรียนได้ดำเนินการมี ดังนี้คือ การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน หรือตามบอร์ดในโรงเรียน การจัดนิทรรศการในเวลาและ โอกาสที่ (อนันต์ วัฒนวิทย์, 2549 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดโรงเรียนควรจัดให้ นักเรียน ครู อาจารย์ ได้รับข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับอันตราย ของยาเสพติด จัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ร่วมกับ ผู้ปกครองและชุมชนมา

กิจกรรมทางเลือก เป็นมาตรการที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความสามารถทาง อาชีพของนักเรียนโดยมีการดำเนินกิจกรรมทางเลือกด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ การส่งเสริมการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การจัด แข่งขันระหว่างโรงเรียน การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาตาม โครงการ ลานกีฬาตามโครงการ ลานกีฬาเพื่อป้องกันยา เสพติดและนันทนาการ ด้านการฝึก (นุชนาถ เลิศวาสนา, 2551 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนควร มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและสม่ำเสมอ ใช้กระบวนการ มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและทุกภาคส่วนทั้งในและนอกสถาน ศึกษา

การฝึกทักษะชีวิต มีวัตถุประสงค์ในการสร้างคุณลักษณะ หรือความสามารถในเชิงสังคมจิตวิทยาให้กับนักเรียนเพื่อให้ สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดยทักษะชีวิตจะเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานที่ ทุกคนจำเป็นต้องใช้ในสังคมที่ได้มาจากการฝึกฝนจนชำนาญ นั้นเอง ทักษะชีวิตที่สำคัญในการดำรงชีวิต ให้ปลอดภัย จากยาเสพติด ได้แก่ ทักษะในการคิดวิเคราะห์และประเมิน สถานการณ์ ทักษะในการประเมินศักยภาพของตนเอง ทักษะ ในการคิดหาทางเลือกและตัดสินใจ ทักษะในการปฏิเสธต่อแรง รั้งผลประโยชน์ของตน ทักษะในการสื่อสาร และทักษะใน การควบคุมอารมณ์และความเครียด (จรัส บัวเกตุ, 2545 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า นักเรียนมีความวิตกกังวลต่อการเรียนและงาน ที่ได้รับมอบหมาย ต้องเพิ่มความกล้าและความมั่นใจ นักเรียน เกือบกอดและเกิดความเครียด มีปัญหาการปรับตัว เป็นสาเหตุ ของการเสพยาเสพติด

การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน ในช่วงของวัยรุ่นเพื่อนนับว่าเป็น บุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด เจตคติ และพฤติกรรมของวัย รุ่นด้วยกัน การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดได้ตระหนักถึงความ สำคัญและเห็นคุณค่าของกลุ่มเพื่อน จึงได้มีการใช้กิจกรรม กลุ่มเพื่อนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติด โดยมีรากฐาน ความเชื่อมั่นในความสำคัญของกลุ่มเพื่อนว่ามีอิทธิพลสามารถ ที่จะโน้มน้าวชักจูงเพื่อนในกลุ่มด้วยการแนะนำให้ความช่วยเหลือ เพื่อนในกลุ่มที่มีปัญหาให้ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม สามารถที่จะป้องกันนักเรียนที่มีปัญหาให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ถูกต้องนอกจากนั้นกลุ่มเพื่อนยังสามารถให้ ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนได้อย่างมี (จรัส บัวเกตุ, 2545 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า เพื่อนในโรงเรียนชักจูง มีตัวอย่าง การเสพยาเสพติดในโรงเรียน ภายในโรงเรียนมีแหล่งซื้อและ ขายสารเสพติด เป็นสาเหตุของการเสพยาเสพติดของนักศึกษา ารปรับสภาพแวดล้อม การจัดบริเวณและสิ่งแวดลอมภายใน โรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่น่าอยู่ น่าเรียน จะทำให้นักเรียนมีความ รักและผูกพันต่อสถานที่ กระตือรือร้นอยากมาโรงเรียน จะ ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียน ลดปัญหาการหนีเรียนเป็น จุดเริ่มของพฤติกรรมเบี่ยงเบน การจัดบริเวณภายในโรงเรียน ไม่ให้มีมุมอับ มุมปิดและสถานที่ลับตา สามารถช่วยลดการ จับกลุ่มมั่วสุมภายในโรงเรียนได้อีกด้วย (อนันต์ วัฒนวิทย์, 2549 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า โรงเรียนควรสนับสนุนให้นักเรียน ได้แสดงความสามารถในการจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้ ร่มรื่น สะอาด สวยงาม มีความปลอดภัย โดยการจัดสวนหย่อม จัดซุ้มม้านั่ง ตกแต่งบริเวณใต้อาคารเรียนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง ตามความคิดเห็น ของบุคลากร ในหกด้านคือ ด้านการให้การศึกษาด้าน การประชาสัมพันธ์ ด้านกิจกรรมทางเลือก ด้านการฝึกทักษะชีวิต ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน และด้านการปรับสภาพแวดล้อม

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการป้องกันยาเสพติดใน สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง ตาม ความคิดเห็นของบุคลากรในหกด้าน ตามตัวแปรต้น ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา

3. เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่างที่มี
ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มี
ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการป้องกันยาเสพติด โดยรวม และ
รายด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

เนื้อหา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต
ในด้านเนื้อหาให้กว้างคือ ด้านให้การศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์
ด้านกิจกรรมทางเลือก ด้านการฝึกทักษะชีวิต ด้านการใช้กิจกรรม
กลุ่มเพื่อน และ ด้านการปรับสภาพแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่หนึ่ง การศึกษาการปฏิบัติการป้องกันยาเสพติด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง เป็นผู้บริหาร จำนวน
41 คน ครูปกครอง จำนวน 164 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการ
วิจัย ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา เป็นผู้
บริหาร จำนวน 27 คน ครูปกครอง จำนวน 108 คนในภาค
อีสานตอนล่าง

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า
เกี่ยวกับการปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติดของบุคลากรสังกัด
อาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง ในหกด้านได้แก่ ด้านให้การศึกษา
ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านกิจกรรมทางเลือก ด้านการฝึก
ทักษะชีวิต ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน และการปรับ
สภาพแวดล้อม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้บันทึกขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์แจก
แบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย จากนั้นได้ส่งแบบสอบถาม

พร้อมซองติดแสตมป์เพื่อส่งกลับไปยังกลุ่มตัวอย่างทาง
ไปรษณีย์ และรอเวลาส่งแบบสอบถามกลับคืนตามเวลาที่
กำหนด หากแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวน จึงทวงถามเพื่อ
ให้ได้แบบสอบถามตามต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืน
มาทำการวิเคราะห์ดังนี้คือ วิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ
ค่าที ทดสอบค่าเอฟ และวิธีการของเซฟเฟอโดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูป SPSS

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยง
เบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟและถ้าพบความแตกต่างจะเปรียบ
เทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟอ

ระยะที่สอง การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบ การป้องกันยาเสพติด

ตอนที่หนึ่ง การสร้างรูปแบบการป้องกันยาเสพติดผู้
เชี่ยวชาญ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้มาโดยวิธีการเจาะจง
ได้แก่ หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด
จำนวนสามคน ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาใน
ภาคอีสานตอนล่าง ที่สถานศึกษาปฏิบัติการป้องกันยาเสพติดใน
สถานศึกษาได้ดี จำนวนสามคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สอบถามเกี่ยวกับ
แนวทางการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา
ในภาคอีสานตอนล่างในหกด้านได้แก่ ด้านการให้การศึกษา
ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านกิจกรรมทางเลือก ด้านการฝึก
ทักษะชีวิต ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน และการปรับสภาพ
แวดล้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้บันทึกขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ เข้า
สัมภาษณ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย จากนั้นผู้วิจัยได้นำหนังสือ
ขอความอนุเคราะห์ดำเนินการติด ต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อแนะนำ
ตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ และนัดหมายเวลา

ในการเข้าสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยการสรุปและจัดบันทึก ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากรับสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน มาปรับแก้ ร่างรูปแบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การปฏิบัติการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านกิจกรรมทางเลือกด้านการให้การศึกษาด้านการปรับสภาพแวดล้อมด้านการประชาสัมพันธ์ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนยกเว้นด้านการฝึกทักษะชีวิตอยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร เมื่อแยกตามตำแหน่ง พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อแยกตามเพศ พบว่าด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อแยกตามประสบการณ์ พบว่าส่วนใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อแยกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ด้านกิจกรรมทางเลือกด้านการฝึกทักษะชีวิต และด้านการปรับสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. รูปแบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่างที่เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วยหกด้าน เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยดังนี้คือ

ด้านการปรับสภาพแวดล้อม ได้แก่ จัดภูมิทัศน์ในบริเวณสถานศึกษาไม่ให้มีมุมลับตา จัดสถานที่พักผ่อนที่เหมาะสมให้นักเรียน จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียน ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ส่งเสริมบุคลากรไม่เสพสิ่งเสพติดในสถานศึกษา จัดสถานที่สำหรับเล่นกีฬาแก่นักศึกษาในสถานศึกษา จัดหาอุปกรณ์พร้อมสำหรับการเล่นกีฬาแก่นักศึกษา จัดครูเวรสอดส่องดูแลบริเวณสถานศึกษาอย่างเข้มงวด

ด้านกิจกรรมทางเลือก ได้แก่ ส่งเสริมให้นักศึกษาออกกำลังกายหลังเลิกเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักศึกษาเล่นกีฬาเวลาว่างการเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อย่างต่อเนื่อง จัดเข้าค่ายอบรมเยาวชนให้นักศึกษาในช่วงปิดภาคเรียน ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในสถานศึกษา จัดอบรมศีลธรรมแก่นักศึกษาในวันสำคัญทางศาสนา และส่งเสริมให้มีการเล่นดนตรีแก่นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ด้านการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน ได้แก่ ฝึกอบรมนักศึกษาแกนนำต่อต้านยาเสพติดในสถานศึกษา จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนด้านการเรียน จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนแก้ปัญหาโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา จัดให้มีกลุ่มเพื่อนอาสาสอดส่องดูแลเพื่อน จัดการแข่งขันกีฬาให้นักศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีชมรมต่อต้านยาเสพติดในสถานศึกษา จัดให้มีชมรมกีฬาในสถานศึกษา จัดให้มีชมรมดนตรี นันทนาการในสถานศึกษา

ด้านการให้การศึกษ ได้แก่ การกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตร แทรกเนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดในทุกรายวิชา ส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด มอบงานให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับยาเสพติด ให้นักศึกษาเขียนเรียงความเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ให้นักศึกษาไปศึกษาดูงานเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จัดอบรมเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับบุคลากรทุกคน และการให้ความรู้

ด้านการฝึกทักษะชีวิต ได้แก่ อบรมการใช้ชีวิตให้ไกลยาเสพติดแก่นักศึกษา การคิด วิเคราะห์ สถานการณ์แก่นักศึกษา การประเมินศักยภาพของตนเองแก่นักศึกษา การปฏิเสธต่อรองให้นักศึกษา การหาทางเลือกตัดสินใจแก่นักศึกษา การสื่อสารแก่นักศึกษา การควบคุมตนเองแก่นักศึกษา และการคลายความเครียดแก่นักศึกษา แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด

ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การทำสื่อในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายต่อเนื่อง การจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับยาเสพติดในชั้นเรียน การจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมหน้าเสาธงเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด การจัดเสียงตามสายเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานศึกษา การทำแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่น่าสนใจ

การจัดบรรยายเกี่ยวกับยาเสพติดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับยาเสพติดในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายดังนี้

1. การปฏิบัติการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัด อาชีวศึกษาในภาคอีสาน ตอนล่าง พบว่า ตามความคิดเห็นของ บุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมาก ไปน้อยดังนี้คือ ด้านกิจกรรมทางเลือก ด้านให้การศึกษาด้าน การปรับปรุงสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการใช้ กิจกรรมกลุ่มเพื่อน และด้านการฝึกทักษะชีวิต ยกเว้น ด้านการ ฝึกทักษะชีวิต อยู่ในระดับน้อยทั้งนี้เป็นเพราะ ในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นความสำคัญของปัญหา ยาเสพติด มีนโยบายให้สถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัด และ หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และร่วมจัดการ ศึกษา มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรม ที่จะส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมที่ มุ่ง เน้นภารกิจทั้ง สามด้าน (สามดี) ได้แก่ ด้านประชาธิปไตย ด้าน คุณธรรมจริยธรรมความเป็นไทย และด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยา เสพติด เร่งรัดพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนทุกระดับ จัดการ เรียนรู้ ด้านประชาธิปไตย ด้านคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นไทย และด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด ในระบบการ ศึกษาพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีองค์ ความรู้และทักษะการจัดกิจกรรมที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ 3 ดี กิจกรรม ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีระบบการดูแลช่วยเหลือ การบริหารจัดการด้านสวัสดิศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้อง กับงานวิจัยของ กาญจนา ทรัพย์อาจินก(2546 : บทคัดย่อ) พบว่า การปฏิบัติการดำเนินการป้องกันยาเสพติดของครูอาจารย์ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ใน เขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติการป้องกันยาเสพติดใน สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง ตามความ คิดเห็นของบุคลากรสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่างใน

หกด้าน ตามตัวแปรต้นได้แก่ ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา

2.1 ตำแหน่ง บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการ ให้การศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการปรับปรุงสภาพ แวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะ ว่า ด้านการให้การศึกษา และการประชาสัมพันธ์ ผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่จะเป็นครู ส่วนการปรับปรุงสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่จะเป็นผู้ บริหาร การทำงานร่วมกันมีน้อย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมนึก จุลนาง(2549 : บทคัดย่อ) พบว่า บุคลากร ที่ประเภทต่างกันมีความคิดเห็นต่อการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน

2.2 เพศ บุคลากรที่มีเพศต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่าในการจัดกิจกรรมการป้องกันยาเสพติด การฝึก ทักษะชีวิต การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาส่วนใหญ่จะ เป็นเพศชายมาว่าเพศหญิง ความเข้าใจเพศหญิงอาจจะน้อย กว่าเพศชาย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมมี พุ่มไม้(2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ความคิดเห็นของ บุคลากรจำแนกตามตัวแปร เพศ ที่ต่างกัน พบว่า มีความคิด เห็นเกี่ยวกับการบริหารเพื่อการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ทุกด้านแตกต่างกัน

2.3 ประสบการณ์ บุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการ ตาม นโยบายสามดี ได้ให้สถานศึกษาเอาใจใส่ ควบคุมดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ด้วยมาตรการต่างที่ หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน แต่สำหรับบุคลากรที่เข้า มาทำงานใหม่อาจจะยังไม่เข้าใจการปฏิบัติเท่าที่ควร ดังนั้นจึง ทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้อง กับงานวิจัยของ พรหมมี พุ่มไม้ (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามตัวแปร อายุราชการที่ ต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเพื่อ การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดทุกด้านแตกต่างกัน

2.4 ขนาดสถานศึกษา บุคลากรที่มีขนาดสถานศึกษา ต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางมีความเห็นแตกต่างกับบุคลากร ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และ ด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อม

บุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางมีความเห็นแตกต่างกับบุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะว่า ในการจัดกิจกรรมสถานศึกษาที่มีจำนวนมาก จะมีปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากนักศึกษามีมาก บางกิจกรรมจึงไม่เหมาะสม การฝึกทักษะชีวิตก็เช่นเดียวกันจะต้องมีการฝึกอบรมด้วยกิจกรรมต่างๆ ส่วนการปรับสภาพแวดล้อมสถานศึกษาขนาดเล็กจะมีปัญหาเรื่องงบประมาณทำให้ไม่สามารถทำได้เหมือนกับสถานศึกษาขนาดกลางและใหญ่ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิเรก โพธิ์สว่าง(2547 : บทคัดย่อ) พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยรวม แตกต่างกัน

3. รูปแบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง พบว่า รูปแบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติป้องกันยาเสพติดได้ดี สังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การปรับสภาพแวดล้อม กิจกรรมทางเลือก การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน การให้การศึกษ การฝึกทักษะชีวิต และการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย และการร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจะทำให้การป้องกันปัญหาเสพติดได้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรัส บัวเกต (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเสพติด นุชนาถ เลิศวาสนา (2551 : บทคัดย่อ) พบว่า แนวทางในการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดผลสำเร็จคือการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน การจัดกิจกรรมที่หลากหลายและสม่ำเสมอ ชารวี ศรีรินทร์ (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า หลังจากได้รับการฝึกอบรมนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการเสพยาเพิ่มขึ้น ประภาศรี ทรัพย์ธนบูรณ์ (2546 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด การรับรู้ความรุนแรงของสารเสพติด มีพฤติกรรมในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกัน ปิยะนุช ชุมการ (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า ผลของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการติดสารเสพติดของนักเรียน ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลอง

มีคะแนนรวมจากแบบวัดทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการป้องกันยาเสพติดสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อนันต์ วัฒนวิทย์(2549 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนและครู อาจารย์ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติด จัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรที่เป็นผู้บริหารและครูปกครอง โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการฝึกทักษะชีวิต อยู่ในระดับน้อย ปัญหา ที่บุคลากรพบสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่ม โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้คือ สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลายและต่อเนื่อง ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน สถานศึกษาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดน้อย บุคลากรไม่เพียงพอและขาดความรู้ ในการปฏิบัติงาน ขาดแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและอาชีพในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมไม่หลากหลายและต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้คือ ควรให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกับผู้เกี่ยวข้องทุกคน ควรมีการจัดสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายต่อเนื่อง ควรจัดให้นักเรียนแกนนำกลุ่มในการป้องกันยาเสพติด ควรมีกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตให้ปลอดภัยแก่นักเรียน ควรปรับปรุงสถานที่ให้เปิดเผยแพร่อุบาย ไม่มีที่ลับตา

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรตาม ตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการป้องกันยาเสพติดในหกด้านโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ตาม เพศ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการป้องกันยาเสพติดในหกด้านโดยรวม แตกต่างกัน ตามกประสบการณ์ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการป้องกันยาเสพติดในหกด้านโดยรวม แตกต่างกัน ตาม ขนาดสถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการป้องกันยาเสพติดในหกด้านโดยรวม ไม่

แตกต่างกัน

3. แบบการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา ในภาคอีสานตอนล่างที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติการ ป้องกันยาเสพติดได้ดี สังกัดอาชีวศึกษาในภาคอีสานตอนล่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการป้องกันยาเสพติด ในอย่างจริงจัง โดยให้ความสำคัญของงานในระดับต้น ๆ ควร จัดกิจกรรม โครงการ ในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ที่หลากหลายและต่อเนื่อง ควรมีการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับ โทษและอันตรายของยาเสพติดเข้ากับการเรียนการสอนในทุก รายวิชา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรอง ศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุ เทียบ ละอองทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์ ด้วยดีตลอดมาแก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ทรัพย์อาจิน. (2546). การดำเนินการป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : การบริหารการอาชีวศึกษา.
จรัส บัวเกตุ. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสพยาเสพติด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ชารวี ศรีรินทร์. (2546). ผลของการฝึกอบรมโดยใช้กลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 4 วัดบางแพรกเหนือ จังหวัดนนทบุรี. การศึกษามหาบัณฑิต จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดิเรก โพธิ์สว่าง. (2547). ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดและปัญหา ทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดหนองคาย. ค.ม. การบริหารการศึกษา.

เดชา สุทธิปัญญา. (2548). การดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพยาเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาแบบอิสระ ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทาง สถิติด้วย Spss. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บิสิเนสอาร์ แอนด์ดี.

นุชนาถ เลิศวาสนา. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการ ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ในเขตตรวจ ราชการที่ 1. เอกสาร สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวง ศึกษาธิการที่ 4 ปทุมธานี.

พรหมมี พุ่มไม้. (2548). การศึกษาระบบการบริหารเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามความคิดเห็นของ บุคลากรในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศรีสะเกษเขต 1. โปรแกรมวิชาการบริหารการ ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ระภาศิริ ทรัพย์ชนบูรณ์. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม ป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา สุขศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปิยะนุช ชมากร. (2545). ผลของโปรแกรมทักษะชีวิตเพื่อ ป้องกันการติดสารเสพติดที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาการศึกษาและ การแนะแนว.

รามจิตติ. (2553). โครงการติดตามสภาวะการยาเสพติดใน สถานศึกษาร่วมกับ ป.ป.ส. เข้าถึงได้จาก : http://ramajitti.com/research_project_drug.php.

สมนึก จุลนาง. (2549). การดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1 และเขต 2. ปริญญาวิทยาศาสตรมหา บัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สำนักงาน ป.ป.ส. (2550). การป้องกันยาเสพติดในสถาน
ศึกษา.

อนันต์ วัฒนะวิทย์. (2549). ปัญหาเสพติดกับการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3.
วิทยานิพนธ์ (ค.ม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

